

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

ДОКТОР ФІЛОСОФІЇ

Кафедра землеустрою і кадастру

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету
Геоінформаційних систем
і управління територіями

/ Р.В.Шульц /

«05» 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Дисципліни спеціальної підготовки за вибором»

«Соціально-екологічні проблеми сучасного землекористування»

(назва навчальної дисципліни)

Шифр	Спеціальність
193	Геодезія та землеустрій

Розробник(и):

Петраковська О.С., д.т.н., професор

(прізвище та ініціали, науковий ступінь, звання)

(підпис)

Михальова М.Ю., к.т.н., доцент

(прізвище та ініціали, науковий ступінь, звання)

(підпис)

(прізвище та ініціали, науковий ступінь, звання)

(підпис)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри землеустрою і кадастру

Протокол № 15 від « 21 » 05 2019 року

Завідувач кафедри

(Петраковська О.С.)
(прізвище та ініціали)

Схвалено науково-методичною комісією спеціалізації
(НМКС): «Геодезія та землеустрій»

Протокол № 3 від « 28 » 05 2019 року

Голова НМКС

(підпис) (прізвище та ініціали)

ВИТЯГ З НАВЧАЛЬНОГО ПЛАНУ 2019-2020 рр.

Шифр за планом	Доктор філософії Назва спеціальності	Форма навчання: денна, вечірня							Самостійна робота	Кількість індивідуальних робіт	Форма контролю	Семестр
		Кредитів на сем.	Всього	Обсяг годин аудиторних у тому числі				семінарські				
				Разом	Л	Лр	Пз					
193	Геодезія та землеустрій	5	150	50	20		30		100	1	залік	6

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою дисципліни є поглиблення теоретичних знань та практичних навичок в питаннях соціально-екологічних проблеми сучасного землекористування, зокрема: історії та причин виникнення концепції сталого розвитку; досвіду впровадження соціально-орієнтованого землекористування в інших країнах; фінансових та правових механізмів взаємодії держави з приватними власниками земельних ресурсів; впливу антропогенних факторів на погіршення екологічної ситуації; відсутності екологічно і соціально орієнтованої координації між різними власниками і користувачами земельних ділянок;

Компетенції, що формуються в результаті засвоєння дисципліни

Інтегральна компетентність	Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у сфері геодезії та землеустрою, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення
Загальні компетентності	ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; ЗК07. Здатність працювати в міжнародному контексті. ЗК08. Здатність розробляти проекти та управляти ними.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	СК01. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у сфері геодезії та землеустрою та дотичних до них міждисциплінарних напрямів і можуть бути опубліковані у провідних виданнях з геодезії та землеустрою та суміжних галузей. СК02. Здатність виявляти, ставити проблеми дослідницького характеру в сфері геодезії та землеустрою, оцінювати та забезпечувати якість виконаних досліджень. СК03. Здатність складати програму геодезичного та геоінформаційного моніторингу за природними об'єктами, будівлями і спорудами, іншими штучними об'єктами місцевості та об'єктами землеустрою, ставити експеримент, опрацьовувати моніторингові та експериментальні дані, давати ретроспективні та прогнозні оцінки стану об'єктів моніторингу та розвитку процесів. СК04. Здатність усно і письмово презентувати та обговорювати результати наукових досліджень та/або інноваційних розробок українською та англійською мовами, глибоке розуміння англійських наукових текстів за напрямом досліджень. СК05. Здатність застосовувати сучасні інформаційні технології, бази даних, геоінформаційні системи, спеціалізоване програмне

забезпечення та інші електронні ресурси у наукових дослідженнях та науково-педагогічній діяльності.

СК06. Здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні інноваційні проекти в сфері геодезії та землеустрою та дотичні до неї міждисциплінарні проекти, лідерство під час їх реалізації.

СК07. Здатність дотримуватись етики досліджень, а також правил академічної доброчесності в наукових дослідженнях та науково-педагогічній діяльності.

СК08. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті із використанням інноваційних методів і методик викладання фахових дисциплін у сфері геодезії та землеустрою.

СК09. Системний науковий світогляд та загальнокультурний кругозір.

Програмні результати навчання

Професійні результати навчання	Деталізовані результати навчання за ОНП «Геодезія та землеустрій» спеціальністю 193 «Геодезія та землеустрій»
	<p>ПР06. Мати передові концептуальні та методологічні знання з геодезії та землеустрою і на межі предметних галузей.</p>
	<p>ПР07. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, експериментальних досліджень (опитувань, спостережень, геодезичних вимірювань, даних ДЗЗ, ринку нерухомості) і математичного та/або комп'ютерного моделювання, наявні літературні дані.</p>
	<p>ПР08. Розробляти та досліджувати концептуальні, математичні і комп'ютерні моделі процесів і систем, ефективно використовувати їх для отримання нових знань та/або створення інноваційних продуктів у сфері геодезії та землеустрою і дотичних міждисциплінарних напрямках.</p>
	<p>ПР09. Планувати і виконувати експериментальні та/або теоретичні дослідження з геодезії, землеустрою, кадастру, моніторингу земель та об'єктів будівництва, геоінформаційних систем і оцінювання нерухомості та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасних інструментів, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.</p>
	<p>ПР10. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та/або складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи.</p>
	<p>ПР11. Розробляти та реалізовувати наукові та/або інноваційні інженерні проекти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі</p>

наукові і технологічні проблеми в геодезії та землеустрої з дотриманням норм академічної етики і врахуванням соціальних, економічних, екологічних та правових аспектів.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовний модуль 1.

Концепція сталого розвитку – як базовий принцип організації соціально-орієнтованого землекористування

Лекція 1. Сталий розвиток – історія та принципи соціально орієнтованого землекористування (2 год).

1. Історія та причини виникнення концепції сталого розвитку, її основні принципи.
2. Основні фактори необхідності впровадження концепції сталого розвитку
3. Впровадження концепції сталого розвитку на правовому та практичному рівні.

Висновки

Лекція 2. Програма ООН «UN HABITAT» як Декларація із забезпечення покращення життя людей і запобігання вичерпання природних ресурсів (2 год).

1. Причини виникнення Програми, її основні тези.
2. Участь України в Програмі ООН «UN HABITAT» та її підпрограмах
4. Шляхи забезпечення ресурсоефективності, життєздатності та екологічної стійкості територій.

Висновки

Лекція 3. Міжнародний досвід в організації соціально-орієнтованого землекористування (2 год).

1. Досвід вдалого впровадження соціально-орієнтованого землекористування в високорозвинених країнах.
2. Досвід вдалого впровадження соціально-орієнтованого землекористування в країнах що розвиваються.

Висновки

Лекція 4. Урахування історико-культурних та релігійних особливостей регіонів при забезпеченні їх сталого розвитку (2 год)

1. Врахування ролі історико-культурної спадщини при забезпеченні соціально орієнтованого розвитку
2. Врахування інтересів різних соціальних груп при забезпеченні соціально орієнтованого розвитку

Висновки

Лекція 5. Державно-приватне партнерство як метод урахування інтересів різних соціальних груп для досягнення спільної мети (2 год)

1. Гнучкі фінансові та правові механізми взаємодії держави (громади) з приватними власниками/користувачами земельних ресурсів та об'єктів нерухомості, які дозволяють ефективно використовувати наявний територіальний та майновий ресурс з урахуванням інтересів всіх соціальних груп.
2. Спільні інвестиційні проекти.

Висновки

Змістовний модуль 2.

Екологічні проблеми сучасного землекористування

Лекція 6. Формування та розвиток екологічної мережі (екомережа), як механізм збереження та раціонального, невиснажливого використання природних ресурсів та передумова забезпечення сталого, екологічно збалансованого розвитку (2 год).

1. Концептуальні засади формування європейської екомережі

2. Етапи створення європейської екологічної мережі
3. Національний досвід формування екомережі. Тенденції та проблеми.

Висновки

Лекція 7. Основні антропогенні фактори, які модулюють екологічну ситуацію на планеті (2 год).

1. Аналіз основних антропогенних факторів, які впливають на погіршення екологічної ситуації
2. Системність антропогенних факторів, ступінь їх впливу, основні наслідки.

Висновки

Лекція 8. Розвиток великих сільськогосподарських підприємств як один з основних факторів зміни клімату. Шляхи запобігання (2 год).

1. Наслідки неконтрольованого використання хімікатів.
2. Наслідки знищення лісів для збільшення площ ріллі,
3. Наслідки створення нових пасовищ для випасу худоби в промислових масштабах.

Висновки

Лекція 9. Роль зелених насаджень при забезпеченні екологічно сталого розвитку

1. Причини та наслідки зменшення площ зелених насаджень (2 год).
2. Природно-заповідний фонд як ключовий елемент екологічної мережі
3. Проблеми екологічно і соціально орієнтованої координації між різними власниками і користувачами земельних ділянок
4. Невизначеність правил користування та відновлення зелених насаджень

Висновки

Лекція 10. Рішення покращення екологічної ситуації в великих містах в умовах дефіциту вільних земельних ресурсів (2 год).

1. Застосування нестандартних сучасних підходів
2. Підходи до розвитку рекреаційних зон на базі існуючих зелених зон, промислових об'єктів, що не використовуються за призначенням тощо.
3. Використання 3D можливостей територій міст.

Висновки

Змістовний модуль 3.

Напрацювання навичок аналізу причин погіршення соціально-екологічної ситуації та оцінки наслідків (на прикладі різних регіонів України)

Практичне заняття 1 (2 год)

Виявлення економічних та правових чинників, які гальмують національне соціально-орієнтоване землекористування. Пропозиції щодо їх усунення.

Практичне заняття 2 (2 год)

Виявлення та аналіз проблем соціально-орієнтованого землекористування урбанізованих територій.

Практичне заняття 3 (2 год)

Виявлення та урахування історико-культурних, традиційно-звичаєвих та релігійних чинників впливу на регіональне землекористування. Приклади або пропозиції щодо їх

гармонізації з метою забезпечення сталого розвитку територій.

Практичне заняття 4 (2 год)

Застосування практик державно-приватного партнерства з метою забезпечення інтересів різних соціальних груп, на прикладі використання різних джерел фінансування.

Практичне заняття 5-6 (4 год)

Оцінка впливу складових екомережі на екологічний стан регіонів.

Практичне заняття 7-8 (4 год)

Виявлення основних антропогенних чинників, які модулюють екологічну ситуацію в регіоні, населеному пункті, об'єднаній територіальній громаді (за вибором студента).

Практичне заняття 9-10 (4 год)

Виявлення та аналіз чинників що обумовлюють необхідність переходу до соціально-орієнтованого землекористування в регіонах переважно сільськогосподарського використання земель. Виявлення основних екологічних наслідків нераціонального використання сільськогосподарських земель на прикладі конкретного регіону України. Пропозиції щодо їх усунення.

Практичне заняття 11-12 (4 год)

Аналіз зарубіжного досвіду щодо сталого розвитку територій на прикладі конкретного зарубіжного регіону. Оцінка можливості застосування зарубіжного досвіду в Україні.

Практичне заняття 13 (2 год)

Виявлення та аналіз чинників нестабільного розвитку територій природо-заповідного фонду в сучасних умовах. Пропозиції щодо їх збереження.

Практичне заняття 14-15 (4 год)

Узагальнення причин та наслідків виникнення проблем екологічно нестабільного та не гармонізованого соціального розвитку регіону (населеного пункту) України. Визначення шляхів подолання проблем

При виконанні практичних занять студент має можливість сам обрати територію для дослідження.

Виконання індивідуальної роботи.

Індивідуальна робота присвячена аналізу причин погіршення соціально-екологічної ситуації та оцінки наслідків (на прикладі різних регіонів України, населених пунктів, об'єднаних територіальних громад). Об'єкт дослідження обирається PhD студента студентом з урахуванням теми його дисертаційного дослідження, що надає можливість здобувачу використати отримані результати в науковій роботі.

3. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При вивченні дисципліни застосовується комбінований підхід до навчання спрямований на досягнення необхідних компетентностей, на основі поєднання лекцій, семінарів, практичних занять, самостійної роботи. Практичні заняття спрямовані на аналіз реальних кейсів, на яких розбираються теоретичні ідеї та оцінюються практичні ситуації; самостійна - на навчання на основі досліджень та презентації отриманих результатів.

Основна увага приділяється студентоцентрованому підходу шляхом застосування різних способів подачі матеріалу.

4. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ

Для контролю програмних результатів навчання з дисципліни використовуються різні форми проведення контролю: вхідний, поточний, контроль виконаних індивідуальних занять, підсумковий контроль.

Вхідний контроль, як передумова успішного вивчення навчальної дисципліни, проводиться перед вивченням курсу, з метою визначення обсягу знань, умінь та навичок з дисциплін, які забезпечують успішне навчання курсу.

Поточний контроль здійснюється на семінарських, практичних заняттях, метою виявлення ступеня розуміння студентом засвоєного навчального матеріалу та вміння застосовувати його у практичній роботі.

Підсумковий контроль, метою якого є встановлення дійсного змісту знань студентів за матеріалом вивчення дисципліни та вміннями застосовувати їх у практичній діяльності, здійснюється шляхом проведення заліку.

Загальна оцінка складається з урахуванням результату заліку та результатів поточного контролю.

Поточне оцінювання			Підсумковий тест	Сума балів
Змістовні модулі				
1	2	3		
10	20	30	40	100

Критерії оцінювання

Критерії оцінювання представлені на сайті КНУБА, у Положенні про організацію навчального процесу в Київському національному університеті будівництва і архітектури, ознайомитись з якими можна за посиланням:

<http://www.knuba.edu.ua/ukr/wp-content/uploads/2015/09/2019-Положення-про-організацію-навчального-процесу-2.pdf>

5. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

- Комп'ютери з програмним забезпеченням ArcGIS, QGIS, PostgreSQL/PostGIS.
- Мультимедійний проектор.
- Маркерна дошка.
- Мобільний екран.

6. ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Система дистанційного навчання і контролю рівня підготовки у КНУБА організована на платформі Moodle, всі матеріали щодо вивчення дисципліни можна знайти за посиланням: <http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2717>

7. ПОЛІТИКА КУРСУ («ПРАВИЛА ГРИ»)

- Курс передбачає як індивідуальну роботу зі здобувачем, так і роботу в групі.
- Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики.
- Освоєння дисципліни передбачає обов'язкове відвідування лекцій і практичних занять, а також самостійну роботу.
- Самостійна робота включає в себе теоретичне вивчення питань, що стосуються тем лекційних занять, які не ввійшли в теоретичний курс, або ж були розглянуті коротко, їх поглиблена проробка за рекомендованою літературою.
- Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін.
- Якщо здобувач відсутній з поважної причини, він презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача.
- Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності: при використанні Інтернет ресурсів та інших джерел інформації здобувач повинен вказати джерело, використане в ході виконання завдання. У разі виявлення факту плагіату він отримує за завдання 0 балів.

8. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

1. Адаптація до змін клімату (зелені зони на варті прохолоди) [Електронний ресурс] – Режим доступу :<http://necu.org.ua/adaptatsiya-do-zminy-klimatu-zeleni-zony/>
2. Бондар Г. Архітектурні конкурси та конкурси розвитку території демократії в дії. - К.: Арт-Книга, 2017. - 292с.
3. Вакулик І.І./Паркові зони м. Києва як сегмент сучасної // Науковий журнал «Science Rise». - №8 (49) - 2018. - С.55-56
4. Деркульський Р. Ю. Удосконалення економічного механізму збереження зелених зон у містобудівних системах / Р. Ю. Деркульський // Економіка природокористування та охорони навколишнього середовища. 2018. УДК 332.362:711.43/712.2. С. 136–141;
5. Інституціоналізація природно-ресурсних відносин: [колективна монографія]/ за заг.ред. д-ра екон.н., проф., акад. НААН М.А.Хвесика.-К.: ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України», 2012.- 400с.
6. Коваленко А.А. Функції зелених насаджень міста / А.А. Коваленко // Містобудування та територіальне планування. УДК 712.252. С. 207-208.
7. «Концепція Загальнодержавної програми розвитку заповідної справи на період до 2020 року»
8. Крупник А. Зарубіжний досвід громадського контролю: уроки для України /А.Крупник // Громадянське суспільство.–2008.–№5(7).–С. 13–17.
9. Левцов С.В. Організація надання рекреаційних послуг органами
10. місцевого самоврядування у столичному регіоні : [автореф. дис. канд. наук з держ. упр. : 25.00.04]/ С.В.Левцов. – К.: Нац. акад. держ. упр. при Президентові України., 2017. - 20с.
11. Нова програма розвитку міст [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://habitat3.org/wp-content/uploads/NUA-Ukrainian.pdf> (дата звернення 10.01.2020 р.)
12. Новаковська І.О. Управління міським землекористуванням: [монографія] / І.О. Новаковська. – К.: Аграр. наука, 2016. – 304 с.
13. Петраковська О.С., Тацій Ю.О. Девелопмент нерухомості та сталий розвиток міст. . – К.: Видавничий дім «Кий», 2015. – 504 стор
14. Петраковська О.С., Тузова Л.І. Управління земельними ресурсами Том 4. Екологічне, планувальне та будівельне право / TEMPUS IV. Донець: УНИТЕХ, 2012, 282 стор
15. Про внесення змін до деяких законів України щодо усунення регуляторних бар'єрів для розвитку державно-приватного партнерства та стимулювання інвестицій в Україні: Закон України від 24.11.2015 № 817-VIII // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/817-19> (дата звернення 10.01.2020 р.)
16. Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон: Закон України від 13.10.1992 № 2673-XII// База даних «Законодавство України» / ВР України. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2673-12>(дата звернення 10.01.2020 р.)
17. Про спеціальну економічну зону туристсько-рекреаційного типу "Курортполіс Трускавець":Закон України від 18.03.1999 № 514-XIV// База даних «Законодавство України» / ВР України. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-14>(дата звернення 10.01.2020 р.)
18. Про спеціальну економічну зону туристсько-рекреаційного типу "Курортполіс Трускавець": постанова Кабінету Міністрів України № 1441 від 9 серпня 1999 р. // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1441-99-%D0%BF>(дата звернення 10.01.2020 р.)

19. Програма розвитку зелених зон міста Києва »[Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://kmr.ligazakon.ua/SITE2/1_docki2.nsf/alldocWWW/F568AC23F047A944C22573C00053FA80?OpenDocument
20. Approach to Community Recreation Facility Planning in Edmonton [Електронний ресурс] – Режим доступу:<http://docplayer.net/141270006-Approach-to-community-recreation-facility-planning-in-edmonton-october-2018.html>
21. City of Brandon/ Recreation and Community Facilities Master Plan [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.brandon.ca/images/pdf/Recreation/Recreation_Master_Plan.pdf
22. Demographic Statistics Database / United Nations Statistics Division [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://data.un.org/>(дата звернення 10.01.2020 р.)
23. Jacobs Jane/ Cities and the Wealth of Nations: Principles of Economic Life. Paperback/J.Jacobs/ –New-York byVintage., 1985. P/272. ISBN 9780394729114.
24. Petrakovska Olga, Mykhalova Mariia SOCIO-ECONOMIC AND ECOLOGICAL ASPECTS OF LAND MANAGEMENT. ACTA Scientiarum Polonorum, Formatio Circumiectus Zeszyt 17 (4) 2018
25. Programme of the Tenth World Urban Forum, 8-13 February, 2020[Електронний ресурс].– Режим доступу: <https://wuf.unhabitat.org/page/programme-glance> (дата звернення 10.01.2020 р.)
26. United Nations Human Settlements Programme (UN-HABITAT) [Електронний ресурс].– Режим доступу: <https://www.unbrussels.org/united-nations-human-settlements-programme-un-habitat/>(дата звернення 10.01.2020 р.)